

Vasile TIMIȘ

Ionica-Viorica POPA
Simona CĂPRESCU

Florian POPA
Ionița TIMIȘ

Religie

Cultul ortodox

Manual pentru clasa a **6**-a

EDITURA CD PRESS
www.cdpress.ro

1.1; 1.2; 1.3;
2.1; 2.2;
3.1; 3.2

AM ÎNVĂȚAT ÎN CLASA A V-A / 9

Recapitulare inițială / 9
(Auto)Evaluare inițială / 10

1.1; 1.2; 1.3;
2.1; 3.1

Unitatea 1 DUMNEZEU SE FACE CUNOSCUT OMULUI / 11

L.1: Țara Sfântă în vremea Mântuitorului Hristos / 12
L.2: Nașterea și copilăria lui Iisus Hristos / 15
L.3: Botezul Domnului / 18
L.4: Iisus Hristos, Învățătorul lumii / 21
L.5: Iisus Hristos, Mântuitorul lumii / 24
L.6: Înălțarea Domnului Iisus Hristos / 27

Aspecte geografice și istorice; aspecte generale privind viața religioasă, socială și familială a evreilor
Buna Vestire; Nașterea și copilăria lui Iisus Hristos; Sfânta Fecioară Maria – Născătoarea de Dumnezeu
Viața și predica Sfântului Ioan Botezătorul; Botezul Domnului
Alegerea Apostolilor; învățarea directă, prin pilde și prin minuni; marea poruncă a iubirii; iubirea față de toți semenii
Pătimirile, jertfa pe Cruce, moartea și Învierea Domnului; deschiderea raiului pentru toți oamenii
Înălțarea Domnului la cer și trimiterea Duhului Sfânt; misiunea Apostolilor și a urmașilor acestora; prezența Mântuitorului Hristos în Sfânta Liturghie

Recapitulare / 30
(Auto)Evaluare / 32

1.2; 1.3; 2.1;
2.2; 3.1; 3.2

Unitatea 2 IUBIREA LUI DUMNEZEU ȘI RĂSPUNSUL OMULUI / 33

L.1: Mărturii despre ajutorul primit de la Dumnezeu / 34
L.2: Recunoștința pentru binele primit / 37
L.3: Efortul pentru schimbarea vieții / 40
L.4: Mărturisirea credinței în Iisus Hristos / 43

Ajutorul primit în diferite situații ale vieții; importanța mărturisirii ajutorului primit; exemple biblice – vindecarea celor doi orbi / vindecarea slăbănogului de la Vitezda
Exprimarea recunoștinței față de părinți, față de colegi și semeni; exemple biblice – mulțumirea adusă de leprosul vindecat
Importanța autocunoașterii și nevoia de îndrumare duhovnicească; rolul rugăciunii și al spovedaniei; exemple biblice – Sfântul Apostol Matei / Zaheu
Apostolii, modele de mărturisire a credinței; exemple biblice: potolirea furtunii pe mare / pescuirea minunată / mărturisirea lui Petru și cea a lui Toma, înainte și după Înviere; exprimarea credinței în viața de zi cu zi

Recapitulare / 46
(Auto)Evaluare / 48

1.2; 1.3;
2.1; 3.1; 3.2

Unitatea 3 VIAȚA CREȘTINULUI ÎMPREUNĂ CU SEMENII / 49

L.1: Rugăciunea, temei și putere a vieții creștine / 50
L.2: Rugăciunea „Tatăl nostru” / 54
L.3: Iertarea, semn al bunătații sufletești / 58
L.4: Milostenia, manifestare a iubirii față de semeni / 62

Rolul rugăciunii; rugăciunea în familie; exemple de rugăciuni pentru sine, pentru membrii familiei și pentru semeni; pilde despre puterea rugăciunii – Pilda vameșului și a fariseului / Iair / femeia cananeancă
Semnificație, explicare, contexte de rostire
Rolul împăcării și al iertării în relațiile cu Dumnezeu, cu sine și cu semenii; cuvintele Mântuitorului despre iertare; Pilda celor doi datornici; dragostea, respectul și iertarea în familie
Semnificație, rol, modalități de împlinire; înmulțirea pâinilor și a peștilor, darul oferit de un copil / transformarea apei în vin la nunta din Cana, prin mijlocirea Maicii Domnului

Recapitulare / 66
(Auto)Evaluare / 68

1.2; 2.2;
3.1; 3.2; 3.3

Unitatea 4 VIAȚA COMUNITĂȚII ȘI SĂRBĂTORILE CREȘTINE / 69

L.1: Tradiții de Crăciun și de Paști / 70
L.2: Pelerinaje și procesiuni creștine / 73

Tradiții religioase și populare în România și în străinătate
Rolul pelerinajelor și al procesiunilor; locuri importante de pelerinaj; sfinți români și cinstirea lor

Recapitulare / 76
(Auto)Evaluare / 77

1.1; 1.2; 1.3;
2.1; 2.2; 3.1;
3.2; 3.3

AM ÎNVĂȚAT ÎN CLASA A VI-A / 78

Recapitulare finală / 78
(Auto)Evaluare finală / 79

Fișa Observ. Apreciez. Evoluez.
Răspunsuri / 80

Tara Sfântă în vremea Mântuitorului Hristos

■ Țara Sfântă

■ Iisus Hristos, mozaic, Sfânta Sofia, Constantinopol

Israel sau Țara Sfântă este pământul făgăduit de Dumnezeu lui Moise și locul unde S-a născut Mântuitorul nostru Iisus Hristos, Mesia cel mult așteptat. Aici, El și-a desfășurat activitatea publică, propovăduind neobosit Împărăția lui Dumnezeu, pentru mântuirea noastră, a tuturor.

Geografic, țara se învecina la nord cu Fenicia și Siria, la sud cu Deșertul Arabic, la est cu Deșertul Sirian și la vest cu Marea Mediterană. Ținutul avea trei provincii. În sud era Iudeea, cu cetatea Betleem – locul nașterii Mântuitorului – și cu cetatea Ierusalimului, unde Domnul S-a jertfit pentru noi. Apoi, Samaria – în centru, cu cetatea Sichem, iar în nord – Galileea, unde și-a început misiunea Iisus Hristos. Astăzi, pot fi vizitate, împreună cu Nazaretul – locul în care a copilărit Domnul, Cana – locul în care a fost făcută prima minune – și Capernaum.

Teritoriul Țării Sfinte cuprindea zone de munte, de șes, văi fertile și ape. Râul Iordan, în care a fost botezat Mântuitorul Hristos de către Sfântul Ioan, străbate și astăzi Țara Sfântă, de la nord la sud. Lacul Ghenizaret, numit și Marea Galileii, este cunoscut pentru pescuirea minunată, potolirea furtunii și mersul pe apă al Domnului Iisus.

În Galileea se află Muntele Tabor, unde Domnul S-a schimbat la Față, iar în Iudeea se găsește Muntele Măslinilor, de unde Hristos S-a înălțat la cer. În valea dintre Ierusalim și Muntele Măslinilor se află Grădina Ghetsimani, unde Mântuitorul, după Cina cea de Taină, a petrecut noaptea în rugăciune și a fost prins de oamenii de la templu.

Din punct de vedere istoric, în vremea Mântuitorului, Țara Sfântă se afla sub stăpânirea Imperiului Roman, având ca împărat pe Caesar Augustus, iar la Ierusalim, un conducător local, pe regele Irod cel Mare.

Locuitorii se ocupau cu creșterea animalelor, pescuitul, dulgheria și cultivarea pământului. Aveau familii numeroase și locuiau în sate și cetăți conduse de bătrâni și judecători. Se salutau cu binecuvântarea *Pace ție!*, însoțită de o închinăciune, o sărutare sau o îmbrățișare. Oaspeții erau primiți prin ungerea capului cu miresme și li se spălau picioarele. Ei respectau **Legea lui Moise**, iar lăcașul principal de cult era Templul de la Ierusalim. Aici, preoții aduceau jertfe lui Dumnezeu, iar în **sinagogi**, credincioșii se adunau pentru **rugăciune**, **citirea** și **explicarea Legii**. Paștile reprezintă cea mai importantă sărbătoare a evreilor, când se serbează trecerea prin Marea Roșie și eliberarea din robia egipteană.

Pentru noi, astăzi, Țara Sfântă reprezintă pământul pe care a pășit Domnul nostru Iisus Hristos și pe care l-a sfințit prin jertfa Sa, aducându-ne mântuirea. Este un teritoriu al culturii, al istoriei și al spiritualității pentru întreaga omenire.

Din înțelesurile textului

1. De ce Israelul se numește Țara Sfântă?
2. Ce evenimente importante din viața lui Hristos s-au petrecut în Țara Sfântă?
3. Care erau ocupațiile locuitorilor?
4. Unde participau oamenii la rugăciune?

- Israel sau Țara Sfântă este locul unde S-a născut și a trăit Domnul Iisus Hristos.
- Țara cuprindea trei provincii – Iudeea, Samaria și Galileea – și avea capitala la Ierusalim.
- Locuitorii se ocupau cu creșterea animalelor și cultivarea pământului.
- Credincioșii se adunau pentru rugăciune în sinagogi sau la Templul din Ierusalim.

Exersează cu bucurie

1 Realizează corespondența dintre indicii de spațiu de mai jos și evenimentele descoperite în imaginile date, după model. Notează soluțiile în caiet.

a) Râul Iordan

c) Muntele Tabor

e) Cetatea Betleem

g) Cetatea Capernaum

b) Marea Galileii

d) Grădina Ghetsimani

f) Cetatea Ierusalim

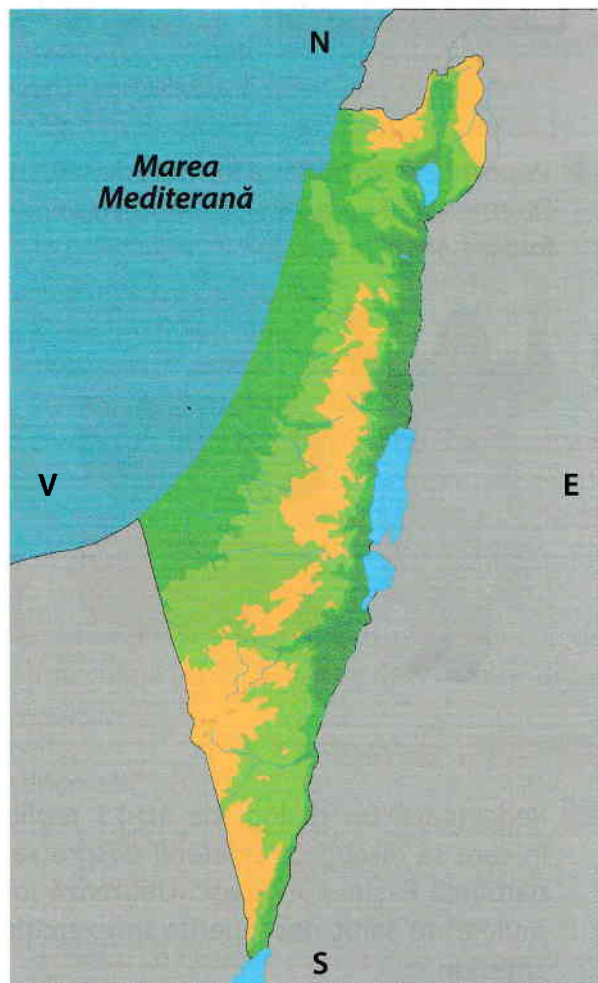
1. Botezul Domnului 2. Rugăciunea lui Iisus 3. Pescuirea minunată 4. Jertfa Domnului 5. Schimbarea la Față 6. Nașterea Mântuitorului

2 Realizează o hartă a Țării Sfinte sau accesează manualul digital și descarcă fișa care conține harta alăturată.

a) Așază pe hartă denumirile de pe post-it-ul de mai jos, folosindu-te de informațiile din textul lecției, după model.

b) Atașează fișa realizată la **portofoliu**

Manualul digital

- Completează fișele propuse în manualul digital pentru a afla mai multe despre Țara Sfântă în vremea Mântuitorului Iisus Hristos.
- Vizionează materialele propuse în manualul digital și discută în grup despre ce ai aflat nou.

Privește imaginile de mai jos. Descarcă din manualul digital fișa referitoare la fiecare dintre evenimentele/activitățile locuitorilor Țării Sfinte din vremea Mântuitorului Iisus Hristos.

- Documentează-te despre ocupațiile locuitorilor din Țara Sfântă, accesând internetul sau alte surse de informare (dicționare, enciclopedii ș.a.).
- Completează fișa cu informațiile descoperite.
- Atașează fișa completată la *portofoliu*.

Culesul măslinelor

Torcătoare

Piatră de moară folosită la presarea măslinelor pentru obținerea uleiului

Șavot – sărbătoarea primirii Legii (Tora)

Dulgher evreu

Rugăciune la sărbătoarea Pesah (Paște), suflător din șofar (corn de berbec – folosit în muzica de cult)

Păstor cu oile la pășunat

Rugăciune la Zidul de Vest al Templului sau Zidul Plângerii

4 Poporul evreu utiliza ca formule de salut următoarele expresii, prin care invoca numele lui Dumnezeu: *Dumnezeu să fie cu tine!, Dumnezeu să aibă milă de tine!, Pace! (Șalom lekha)*, iar ca salut la despărțire folosea *Mergi în pace!*

- Notează în caiet, după *model*, formule de salut, sub formă de binecuvântare, ale propriului popor.

Domnul să te aibă în pază!

Reflectez!

5 Redactează un dialog, de 10-15 replici, în care să discuți cu prietenii despre sărbătoarea Paștelui evreiesc. Utilizează formulele de salut descoperite în exercițiul anterior.

Nașterea și copilăria lui Iisus Hristos

Unitatea 1

LECȚIA 2

■ Nașterea
Domnului

În iubirea Sa, Fiul lui Dumnezeu, Iisus Hristos, S-a făcut om din bunătate, ca să-L cunoaștem, așa cum era profețit: „Iată, Fecioara va lua în pânțe și va naște fiu și vor chema numele lui Emanuel” (Isaia 7, 14).

Părinții Ioachim și Ana au primit-o în chip minunat pe **Fecioara Maria** de la Dumnezeu, după multă rugăciune și post. Ea a fost dăruită lui Dumnezeu și a crescut la templu încă de la vârsta de trei ani.

În viața sa, Fecioara Maria era foarte serioasă în toate, netulburată, respectuoasă, plăcută la vorbă, vorbea puțin, era „repede la ascultare” și nu se mânia. Făcea veșminte de lână și stăruia în rugăciune, în citirea cărților sfinte, în post, în lucrul mâinilor și în toată virtutea. Era de o smerenie covârșitoare, motiv pentru care Dumnezeu a ales-o să Îl nască pe Fiul Său.

Vestea bună a întrupării și a nașterii a fost adusă Mariei de **îngerul Gavriil**, care i-a spus: „Duhul Sfânt Se va pogori peste tine și puterea Celui Preaînalt te va umbri; pentru aceea și Sfântul care Se va naște din tine, Fiul lui Dumnezeu Se va chema” (Luca 1, 35). Sărbătoarea Bunei Vestiri este celebrată în Biserică pe 25 martie.

Nașterea lui Mesia cea mult așteptată a fost vestită oamenilor și păstorilor de la câmp prin îngeri care cântau: „Slavă întru cei de sus lui Dumnezeu și pe pământ pace, între oameni bunăvoire!” (Luca 2, 14). Pruncului Sfânt I s-au închinat și magii de la Răsărit, care au fost călăuziți de o stea minunată. Ei I-au dăruit aur — ca unui împărat, tămâie — ca unui mare arhiereu și smirnă — ca unui profet. Evenimentul Nașterii este serbat în Biserică pe 25 decembrie.

Pruncul Iisus este **Fiul lui Dumnezeu** și, în același timp, Fiul Mariei. De aceea, Sfânta Fecioară este numită **Născătoare de Dumnezeu**. Dreptul Iosif, care o ocrotea pe Sfânta Fecioară, îi purta de grijă copilului nou-născut. Iisus Hristos S-a născut în Betleemul Iudeii, într-o iesle, iar copilăria a petrecut-o în Nazaret. El a crescut în ascultare față de părinți și față de Dumnezeu, iar la vârsta de 12 ani a călătorit împreună cu familia la Templul din Ierusalim. Aici, El i-a uimit pe cărturarii templului cu înțelegerea, cunoașterea și răspunsurile Sale.

Urmând modelul de smerenie al Sfintei Fecioare, precum și pe cel de ascultare, cunoaștere și slujire al copilului Iisus Hristos, și noi devenim fii ai lui Dumnezeu, demni de Împărăția Sa cerească.

Din înțelesurile textului

1. Ce a profețit Isaia despre Fecioara Maria?
2. Care au fost calitățile prin care Sfânta Fecioară s-a remarcat înaintea lui Dumnezeu și a oamenilor?
3. Când a avut loc Întruparea Domnului?
4. Cum este numită Fecioara Maria prin nașterea Fiului lui Dumnezeu?
5. Cu ce i-a uimit copilul Iisus pe învățătorii de la templu?

■ Fecioara Maria,
mozaic, Sfânta Sofia,
Constantinopol

Dicționar

întrupare: a lua trup omenesc, fiind Dumnezeu și om într-o singură persoană

netulburat: (aici) liniștit, blând

a (se) pogori: a (se) cobori

- Fecioara Maria s-a născut din părinții Ioachim și Ana ca rod al rugăciunii.
- Pentru viața sa deosebită, Fecioara Maria a fost aleasă de Dumnezeu să Îl nască pe Fiul Său.
- La Buna Vestire, a avut loc anunțarea Întrupării Domnului nostru Iisus Hristos.
- Fiul lui Dumnezeu s-a născut în ieslea din Betleem, Fecioara Maria fiind numită Născătoare de Dumnezeu.
- Iisus Hristos a copilărit în orașul Nazaret.
- La 12 ani, i-a uimit pe învățătorii de la templu cu priceperea și înțelepciunea Sa.

Exersează cu bucurie

1 Stabilește valoarea de adevăr a următoarelor enunțuri și transcrie-le în caiet doar pe cele adevărate, după model.

- A / F a) Isaia a profetizat că Fiul lui Dumnezeu se va naște dintr-o fecioară.
- A / F b) Zaharia și Elisabeta au fost părinții Fecioarei Maria.
- A / F c) Fecioara Maria a slujit lui Dumnezeu încă de la vârsta de trei ani.
- A / F d) Maica Domnului s-a remarcat înaintea lui Dumnezeu și a oamenilor prin următoarele calități: ascultătoare, rugătoare, harnică, plăcută la vorbă, respectuoasă și smerită.
- A / F e) Gavriil a fost îngerul care i-a adus Fecioarei vestea că a fost aleasă să-L nască pe Pruncul Sfânt.
- A / F f) Prin întrupare, Fiul lui Dumnezeu s-a făcut om și a renunțat la dumnezeirea Sa.
- A / F g) Nașterea Domnului s-a petrecut în cetatea Nazaret, unde Acesta a și copilărit.
- A / F h) La Nașterea Domnului, îngerii l-au cântat „Slavă întru cei de sus lui Dumnezeu și pe pământ pace, între oameni bunăvoire!”
- A / F i) Prin comportamentul Său de copil cuminte și ascultător de părinți și de Dumnezeu, Domnul Hristos este un model pentru toți copiii lumii.

Buna Vestire

2 Realizează corespondența între imaginile și textele de mai jos. Notează în caiet soluțiile găsite.

1. Profetul Isaia

2. Nașterea Pruncului Sfânt

3. Îngerul Gavriil

4. Cei trei magi

5. Părinții Ioachim și Ana

- a) Ioachim și Ana o duc pe Fecioara Maria la Templul din Ierusalim.
- b) „Duhul Sfânt Se va pogorî peste tine și puterea Celui Preaînalt te va umbri.” (Luca 1, 35)
- c) „Și deschizând vistierile lor, l-au adus Lui daruri: aur, tămâie și smirnă.” (Matei 2, 11)
- d) „Iată, Fecioara va lua în pântece și va naște fiu și vor chema numele lui Emanuel.” (Isaia 7, 14)
- e) Pruncul Sfânt s-a născut în ieslea din Betleem.
- f) La vârsta de 12 ani, Iisus a mers la Templul din Ierusalim.

3 Sintetizează noile cunoștințe dobândite în această lecție, răspunzând la următoarele cerințe.

Ce am învățat

- Notează în caiet trei idei principale ale lecției.
- Precizează ideea centrală a lecției.

Ce cred

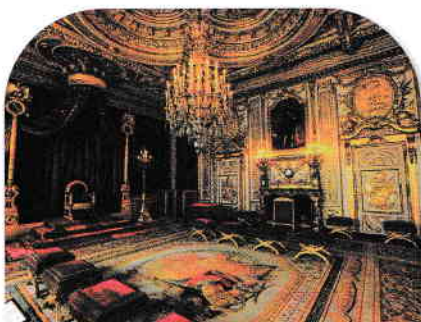
- Exprimă-ți opinia în legătură cu cele trei idei notate de tine.
- Scrie o opinie despre rolul Maicii Domnului în viața ta.

Reflectez!

4 Analizează imaginile de mai jos, apoi rezolvă cerințele.

Icoana Nașterii în peșteră

Palat

Plic pentru scrisoare

- Prezintă-ți opinia despre hotărârea Domnului de a Se naște într-un spațiu smerit și nu într-un palat.
- Scrie o scrisoare Pruncului divin, de minimum 10 rânduri, în care să-ți exprimi mulțumirea că a acceptat să vină în lume pentru noi, ca să ne mântuiască.

Rezolvă următoarele cerințe.

- Scrie în caiet darurile pe care ai vrea să le oferi Pruncului divin.
- Notează în caiet darurile/calitățile pe care ai vrea să ți le ofere Maica Domnului pentru a te învăța cum să te porți asemenea ei.

Manualul digital

- Realizează un desen sau o descriere a Maicii Domnului care să aibă titlul *Smerenia Maicii Domnului*. Pentru inspirație, descarcă și rezolvă fișa propusă în manualul digital .
- Așază desenul/descrierea în portofoliu .

